

גנזי המלך

ארבע כנסות

קובץ שבועי בעניני יהדות מהוצאת

172

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 03-6762226 מופץ בכל הארץ ב-90,000 עותקים

"מקוה ישראל ה'"

התשובה מתקבלת כדיני הטהרה

מתוך דרשותיו של הרב אמנון יצחק שליט"א

תפילה לידי התפשטות הגשמיות בעומדם לפני ה' ית' בשירה וברננה, בתפילה ובתחנונים, על כן כשיצאו מלפני ה' יתברך וגמרו תפילתם, היתה עבודתם להלביש את השכלים הנבדלים הללו בגשמיות לבושיהם, כדי שיהיו נכונים לעבוד את ה' יתברך בישוב העולם, על ידי קיום מצוות בפועל ועשות חסד בגופם.

כן אנחנו צריכים לתפוס הנהגה זו בצאתנו מעבודת יוה"כ, כי ביום הקדוש הזה עמדנו בדרגת מלאכים מופשטים מגשמיות עניני

העוה"ז, כמ"ש חז"ל: 'ראה השטן שלא נמצא בהם חטא ביוה"כ, אמר לפניו: 'רבש"ע יש לך עם אחד בארץ כמלאכי השרת בשמים, מה מלאכי השרת אין להם קפיצין, כך ישראל עומדים על רגליהם ביוה"כ. מה מלאכי השרת אין להם אכילה ושתייה, כך ישראל אין להם אכילה ושתייה ביוה"כ. מה מלאכי השרת נקיים מכל חטא, כך ישראל נקיים מכל חטא ביוה"כ. מה מלה"ש שלום מתווך ביניהם, כך ישראל שלום מתווך ביניהם' (פרקי דר' אליעזר).

מבואר לפנינו, דביוה"כ הרי אנו בדרגת מלאכים מופשטים מעניני גשמיות העוה"ז וע"כ עושים אנו גם מעשים הדומים למלאכים כמבואר בשו"ע או"ח ברמ"א: 'יש שנהגו ללבוש בגדים

המשך בעמ' 2 <<<

'אין עומדין להתפלל אלא מתוך כבוד ראש. חסידים הראשונים היו שוהים שעה אחת ומתפללים, כדי שיכונו את לבם למקום' (משנה ברכות פ"ה).

'ואמר רבי יהושע בן לוי: "המתפלל צריך לשהות שעה אחת אחר תפלתו" (ברכות לב:).

עלינו להתבונן: לאיזה צורך היו אותם חסידים שוהים לאחר התפילה? בשלמא, שעה קודם התפילה היו שוהין כדי שיכונו לבם לאביהם שבשמים, אבל שהיה

ובמ"ב שם סק"כ). ולאחריהם ברכות קריאת שמע וק"ש עצמה, שהן כלנה מהווים את הסולם בו עולים השמימה לעמוד לפני ה' בתפילת שמונה עשרה, אבל בשעה שלאחר התפילה, אם אמנם כדי לרדת מטה, יש צורך בירידה איטית שלב אחר שלב, אולם קשה לנו לצייר מה עשו בשעה זו.

וצריכים אנו לומר: שבאותה שעה היו מתבוננים בעניני הרוחניות אשר בעולם הגשמי והיינו: בעניני קיום המצוות בפועל, אשר המה עומדים לעשות כל היום והיו מתבוננים בזה, כדי שיהיו עסקיהם בכל היום על פי חכמה ודעת ובשכל אלקי מלוכש בגשמיות, שהרי זה כל האדם שבכל מערכת חייו יבוא הצלם אלקים שבו לידי כטוי שלם.

וכיון שאותם חסידים הגיעו בשעת

לאחר התפילה מה צורך בה? ומרגלא בפומיה דעלמא, דאותם חסידים נתעלו למרומים בתפילתם ועתה אחר שהתפללו עליהם לשוב ולרדת אל התחתונים וכיון דאין בכח אנוש לרדת בפעם אחת מגבהי מרומים אל עולם התחתון, כי הדבר הזה הוא בגדר נפילה עצומה גורמת הפסד רב למעלות האדם ורוממות נפשו, על כן היו שוהים שעה אחת אחר תפילתם כדי ליסוג אחור שלב אחר שלב ולירד מעט מעט מן המדרגה הרוממה שאליה הגיעו בתפילתם.

אבל עדין יש להתבונן: מה עשו החסידים בשעה זו, דבשעה ראשונה שקודם התפילה, כשהיו מתאמצים לעלות מעלה מעלה, מבינים אנחנו ששהו באמירת פסוקי דזמרה בנחת ובמתנות כמונה מעות' (שו"ע נא ח

"מקוה ישראל ה' "

לבנים נקיים ביוהכ"פ דוגמת מלאכי השרת' (תרי"ד). וכן בליל יוהכ"פ ומחרתו אומרים: **"ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד"** בקול רם. ובמ"ב כתב: 'דהוא שירת המלאכים. וביום הכפורים גם ישראל דומין למלאכים' וכיון דלמחרת יום הכפורים עלינו להתעסק בפועל במצוות שהן עניני הרוחניות אשר בעולם הגשמי. אם כן שומה עלינו להקדיש התבוננות נכונה לדבר, כדי שיהיו עיסוקינו בעניני המצוות כעסוקם של מלאכים לבושים בגוף גשמי, שכל מעשיהם בהשכל ודעת צרופה וזכה וכאותם חסידים שבשעה שיצאו מלפני ה' היו שוהים שעה אחת בהתבוננות, כדי להלביש את השכלים הנבדלים בגשמיות הגוף, למען יהיו נכונים לעבוד את ה' בעולם המעשה, כך מוטל עלינו בעת צאתנו מלפני ה' מעבודת יוה"כ, לשהות שעה אחת בעיון רב ובהתבוננות, כדי לשוב ולהתעסק בקיום המצוות בפועל באופן הנכון והישר.

ועלינו לשים על לב, דעבודת אלו הימים הבאים לקראתנו לשלום, מלבד היותם ימי עסוק בפועל במצוות החג, הרי עומדת לפנינו באלו הימים גם עבודת מצות כיבוד אב ואם, איש איש מאתנו נוסע לביתו לבית הוריו היקרים ושם באה לידו מצוה בפועל של כיבוד אב ואם, מצוה שאין לה שעור, עד כמה מוטל על הבן להיות מלא ברגשות אהבה ורחשי כבוד להוריו, אשר המה רגשות עליונים הצריכים לבוא לידי בטוי בעשיה בהשכל ודעת כמנהגי מלאכי מרום.

ובזה עלינו לעמוד על המשמר, שחלילה לא תעלה על לבנו מחשבה פסולה לרצות לקבל מאת האב והאם, אלא כל חפצנו אל הורינו צריך להיות מופנה רק לכיוון זה של נתינה, ליתן אהבה וכבוד להורים ולקרובים ולא בתערובת נטיה לקבלה. ועבודה זו היא כמלאכת השכלים הנבדלים שאין להם חומר ויצה"ר ואין בהם כלל ענין של נטילה לעצמם. ועד כמה מוטלת עלינו החובה להתאמץ בדבר רחישת האהבה לאב ואם,

יש לנו ללמוד ולהתלמד מן האהבה שהאם רוחשת לבנה, שהיא מרעיפה עליו קיתונות של אהבה בלי קץ וגבול ולא כפי רצונה בהגבלה, אלא כפי רצונו הוא, בלתי סייג ועוד זאת עליו ללמוד מרחשי הכבוד שהאב רוחש לבנו ועושהו איש בין האנשים, עד היותו בן נכבד ואיש חשוב בין אנשים וכך במדה שכזאת מוטל על

הבן, להתאמץ ולעשות להוריו כפי רצונם ולזה דרושה התבוננות רבה ועיון נמרץ כדי לעמוד על אמיתת גודל החיוב ודרכי עשייתו בפועל, שהרי זה כל האדם להביע באופן מעשי ושלם דבר היותו צלם אלקים. (לקט שיחות מוסר).

'אמר רבי עקיבא: 'אשריכם ישראל, לפני מי אתם מטהרין ומי מטהר אתכם, אביכם שבשמים, שנאמר: 'ונרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם' (יחזקאל לו). 'ואמר: 'מקוה ישראל ה' (ירמיה יז) מה מקוה מטהר את הטמאים, אף הקדוש ברוך הוא מטהר את ישראל' (משנה יומא ח).

וצריכים אנו ביאור: מה מוסיפה לנו הדרוגמה של טהרת מקוה, בכדי ללמוד ממנה את הענין של טהרת יום הכפורים? והלא כל הענין של טהרת מקוה, הוא בעצמו חוק, כמבואר ברמב"ם: **'דבר ברור וגלוי שהטומאות והטהרות גזירות הכתוב הן ואינן מדברים שדעתו של אדם מכרעתו והרי הן מכלל החוקים. וכן הטבילה מן הטומאות, מכלל החוקים הוא, שאין הטומאה טיט או צואה שתעבור במים, אלא גזירת הכתוב היא'** (מקואות יא).

לפנינו דבר גדול שאור טמון בו. חז"ל אמרו: **'דרש רבי עירא ואיתימא רבי יהושע בן לוי: "שבעה שמות יש לו ליצר הרע, הקדוש ברוך הוא קראו רע, שנאמר: "כי יצר לב האדם רע מנעריו" (בראשית ח). משה קראו ערל, שנאמר: "ומלתם את ערלת לבבכם" (דברים י). דוד קראו טמא, שנאמר: "לב טהור ברא לי אלקים" (תהילים נא) מכלל דאיכא טמא. שלמה קראו שונא, שנאמר: "אם רעב שנאף האכלהו לחם ואם צמא השקהו מים: כי גחלים אתה חתה על ראשו וה' ישלם לך" (משלי כה) אל תקרי "ישלם לך" אלא ישלימנו לך. ישעיה קראו מכשול, שנאמר: "סלח סלח פנו דרך הרימו מכשול מדרך עמי" (ישעיה נז). יחזקאל קראו אבן, שנאמר: "ונהרתי לב האבן מבשרם ונתתי להם לב בשר" (יחזקאל יא). יואל קראו צפוני, שנאמר: "ונאת הצפוני ארחיק מעליכם" (סוכה נב).**

דברי חז"ל אלו מורים כהכרעת מרן הגרי"ס זצ"ל, כי כנויי ושמות יצה"ר באים להורות על שהוא רע מצד הטבע, בנטייתו ובהימשכותו לקנאה תאוה וכבוד.

מלבד זה נכלל בכנויי יצה"ר גם ענין רוחני שמלפף האדם להחטיאו בדברים שאין בהם שום הנאה, כמו שכתוב: **"ובשקוציהם נפשם חפצה" (ישעיה טו).** וכל זה מרומז בשבעת השמות המקיפים את כל פעולת היצר בגלוי ובסתר, בטבע ולמעלה מהטבע. והנה, דוד המלך כאשר היה ביכולתו להרוג את יצרו, אמר: **"ולבי חלל בקרבי" (תהלים קט), על כן לא פחד מצד טבעו של היצר, אלא פחד רק מהצד הרוחני שבו ועל כן קרא אותו 'טמא' שהוא ענין רוחני, אכן הקב"ה בעצמו וגם משה רבנו הזהירו לפחד בראש ובראשונה מן היצר הטבעי והגלוי אשר לזה נקרא: **'רע וערל'.****

וכן לענין התשובה מבקש הקב"ה: **'פתחו לי פתח כחודו של מחט' (שהש"ר ה ג).** והיה מרגלא בפומא דאדמ"ור ז"ל: וכמדומה לי שהוא מהגר"א זצ"ל, שהפשט הוא, שגישתו של האדם אל התשובה צריכה להיות מציאותית ואף כפתח קטן אבל **כפתח של מחט שהוא דבר קבוע וקיים, אבל נמצאת עוד צורה של פתח, מי שזורק גוש עבה למים ובוזה פותח פתח, שהוא לפעמים גדול אלף פעמים מאשר פתחו של מחט, אבל אין זה דבר קיים, הפתח הזה נסגר מהר, כי כהרף עין ישובו המים בלי להשאיר רושם כל שהוא.**

וזה שמלמד אותנו רבי עקיבא, שאף אם אמנם אשרינו מה טוב חלקנו, שהקב"ה ברוב חסדיו מטהר אותנו, אך נחוץ לנו לדעת כי טהרה זו כחה יפה כמקוה, המקוה אינו מטהר אלא אחרי סלוק הטומאה, אחרת הוא כטובל ושרץ בידו וצריך שיעברו ימי הטומאה וספירת ימי טהרה כדין תורתנו הקדושה, מקודם צריך האדם לדאוג להעביר מעליו את סיבת הטומאה, כמו 'זבה' 'מצורע' ו'טומאת מת' ואחרי שפסקו זוהמתן כל אחד לפי פרטי דינו ולא נשאת בו אלא טומאה רוחנית, רק אז מי מקוה מטהרים, כי כך גזרה חכמתו יתברך, שרצונו של האדם מעורר רצונו של הקב"ה ומטהר אותם, שנאמר: **'מקוה ישראל ה' "**

והנה, כחו של יום הכפורים הוא גדול מאד, שהקב"ה מכפר לישראל, סולח ומוחל לעונות, לחטאים ולפשעים ומטהר אותם, אך הם צריכים להכין את עצמם בתשובה ובטהרה, כמו שכתוב: **'כי ביום הנה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו" (ויקרא טז).** (המוסר והדעת ח"ב). ■

'כל נדרי'

"וַיֹּאמֶר ה' סְלַחְתִּי פְדָבְרָךְ"

מי תיקן את תפילת 'כל נדרי' הפותחת את תפילות היום הקדוש? ומי לא הסכים לה?

"רבותי! חז"ל אומרים: כי 'כל האומר דָּבָר בְּשֵׁם אֱמוּנָה מְבִיא גְאוּלָּה לְעוֹלָם' (אבות ו). אומר לכם עכשיו, יהודים יקרים, דבר קצר בשם אומרו, כדי להביא גאולה לעולם - 'וַיֹּאמֶר ה' סְלַחְתִּי פְדָבְרָךְ'..."

בשנה שבה נפטר ה'מגיד מקוֹז'ניץ' הוא עבר לפני התיבה ביום הכפורים וקודם לפסוק - 'וַיֹּאמֶר ה' סְלַחְתִּי פְדָבְרָךְ' אמר: 'רבונו של עולם, גודל גבורתך מי יוכל לספר ולמלל. לא ידע איש גבורתך זולתך וגודל חולשת גופי לא ידע גם שום אדם, זולתך. אני נוהג בכל שנה ושנה לעבור לפני התיבה בכל יום ובשנה זו לא עברתי. הלא ידוע לך, רבונו של עולם, שעשיתי זאת מחמת חולשת גופי. ומה שבכל חדש אלול השתדלתי, למרות חולשתי, לעבור בכל יום לפני התיבה, בתפילה ובתחנונים, הלא ידוע לך גם כן שלא עשיתי זאת למעני, רק למען עמך בית ישראל. ואם כן אני שואל אותך, רבון העולמים: האם מן היושר שאני בגופי החולה אהיה נושא עלי את כל העול של בניך בני ישראל ואהיה מתענה ימים תמימים למענם ואילו אתה אשר לך הגדולה והגבורה יהיה חלילה, קשה לומר רק את שתי המלים "סְלַחְתִּי פְדָבְרָךְ". ושמה המניעה היא בגלל החסרים בהם בעלי תשובה? - הרי אני בגופי החולה מוכן לחזור בתשובה בשביל כל עם ישראל...הריני מבקש ממך, רבונו של עולם, עשה נא למעננו ואמור: "סְלַחְתִּי פְדָבְרָךְ". ■

לאמירת התפילה שלש פעמים, משום שחכם המתיר נדר אומר שלש פעמים 'מותר לך'.

אבל היו גם שהתנגדו לאמירת התפילה בעתוי הזה. 'רב האי גאון' כותב: 'אין אנו מתירין נדרים לא בראש השנה ולא ביום כפור ולא שמענו מרבתינו שהיו נוהגין זה כל עיקר'. גם הרי"ף הרמב"ם והריב"ש השמיטו את 'כל נדרי' והם סוברים שאין לאומרו כלל.

ומאחר שנשתרש המנהג והיה קשה לעקרו באו מקצת מהחכמים ושינו מהנוסח שלא יהיה כהתרה ממש אלא כבקשת סליחה ומחילה מהקב"ה. על כן גם נסמכו לנוסח התפילה הזו: "וַיֹּאמֶר ה' סְלַחְתִּי פְדָבְרָךְ" (במדבר יד).

מסופר על 'רבי לוי יצחק מברדיצ'וב' שעמד פעם לאחר 'כל נדרי', דפק על השלחן, השתיק את הקהל והכריז:

'כל נדרי' התפילה המרטיטה הנאמרת עם כניסת היום הקדוש - יום הכפורים, נתחברה בספרד, כמו גם המנגינה המוכרת שבה היא נאמרת. אנוסי ספרד התכנסו בערב יום הכפורים בסתר וקראו לפני כל הנאספים את הנוסח הזה של התרת נדרים. כך בקשו לבטל את כל הנדרים והשבועות שהם נאנסו לקבל על עצמם ולהמיר באמצעותם את הדת היהודית - בנוצרית.

יש שמצאו לתפילה עילאית זו מקור בתורה. בפרשת 'מטות' נאמר: "כָּל נֶדֶר וְכָל שְׁבַעַת אֶסֶר לְעִנְתָּ נֶפֶשׁ" (במדבר ל). כלומר: ביום שאתם מקיימים את 'וְעִנִּיתֶם אֶת נַפְשֵׁיכֶם' (ויקרא כג) אז תתירו את נדריכם.

אחרים סומכים את התפילה הזו על הנאמר במסכת 'נדרים': 'הרוצה שלא יתקיימו נדריו כל השנה, יעמוד בראש השנה ויאמר כל נדר שאני עתיד לידור יהא בטל' (כג.). ומאחר שביחזקאל נאמר: "בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּעֶשְׂרֵי לַחֹדֶשׁ" (מ). על כן אומרים את 'כל נדרי' בפתחת יום הכפורים.

'רבינו תם' מביא טעם נוסף לאמירת 'כל נדרי' ביום הכפורים דוקא: פשוט, מפני שביום הזה איננו שקועים באכילה ובשתיה וכולו נועד לסליחה ומחילה, על כן, בערבו של יום, כשבאים לבית הכנסת, מן הראוי שיעסקו בענין נעלה זה של התרת נדרים ושבועות במועד זה דוקא. ומוסיף 'רבינו תם': ונותן גם טעם

רמז

יום כפור שחל בשבת

המשמעות של 'עֲשֹׂרְתֶם? עֲרַבְתֶּם? הִדְלִיקוּ אֶת הַנֵּר!' בערב יום כפור שחל בערב שבת

יהודי להיות נחרד ולהזכר בשלשה דברים: 'עֲשֹׂרְתֶם?' - כבר עברו גם עשרת ימי תשובה! 'עֲרַבְתֶּם?' - כבר עבר גם ערב יום כפור! 'הִדְלִיקוּ אֶת הַנֵּר!' - כבר דולקים נרות יום הכפורים ולמה אנחנו ממתנינים? אם לא עכשיו אימתי? ■

היום, כשיום כפור חל בערב שבת יש לאמירה הזו משמעות מיוחדת והיא רומזת על עניני היום. 'עֲרַב שָׁבַת עִם חֲשֵׁכָה' - זהו בהערב שמש ובכניסה ליום הכפורים, זהו הזמן האחרון, ההזדמנות האחרונה, של כל

ביום כפור שחל בשבת התיצב 'רבי שלום מבעלז' בבית המדרש והכריז בקול רם: 'שְׁלֹשֶׁה דְּבָרִים צְרִיף אָדָם לֹמַר בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ עֲרַב שָׁבַת עִם חֲשֵׁכָה. עֲשֹׂרְתֶם? עֲרַבְתֶּם? הִדְלִיקוּ אֶת הַנֵּר!' (שבת ב).

'מה מקוה מטהר את הטמאים, אף הקב"ה מטהר את ישראל'

המקוה היא 'המכה בפטיש' של ההכנה לטהרה ויום הכפורים הוא 'המכה בפטיש' של כל ההכנות שקדמו לו מצד האדם

פנינים לפרשה

מעלת יום הכפורים

מובא ב'לקח טוב': 'שהיה מחסדי ה' על בריותיו לקבוע להן יום אחד בשנה לכפרה על החטאים עם התשובה שישבו. שאילו יתקבצו עונות הבריות שנה שנה תתמלא סאתם לסוף שנתים או שלש או יותר ויתחייב העולם כליה. על כן ראה בחכמתו ברוך הוא לקיים העולם, לקבוע יום אחד בשנה לכפרת חטאים לשבים. ומתחילת הבריאה יעדו וקידשו לכך. ואחר שיעדו הק-ל ברוך הוא אותו היום לכפרה, נתקדש היום וקבל כח הזכות מאתו יתעלה עד שהוא מסייע בכפרה' (ה'חנוך' קפה).

דברי ה'חנוך', אמר הגר"י

לוינשטיין זצ"ל באחת משיחותיו: מבהירים לנו על מה ולמה עלינו לשמוח ולהיות מאושרים בכך שניתן לנו יום הכפורים.

חז"ל אומרים: ששאלו לחכמה לנבואה ולתורה מהי העצה להציל את החוטא מעונש ולא היה בידם ליעץ איך לתקן את הפגם הגדול של החטא. רק הקב"ה בטובו הגדול אמר: 'עשה תשובה ויתכפר' (ילו"ש יחזקאל יח שנה). כל זה מועיל רק לתקן את מה שעברו על מצוות 'עשה', אבל לעבירות 'לא תעשה' אין מועילה תשובה ללא יום הכפורים.

עתה נבין בכפלים את גודל מעלת יום הכפורים והאור הנשפע ממנו, עד שגם מעלת התשובה שהיא מתנה נפלאה עדין אינה מגיעה למעלת יום הכפורים!.

בהגדה של פסח אנו מפרטים את טובות המקום עלינו, בקטע של "דיננו".

'אשריכם ישראל, לפני מי אתם מטהרים ומי מטהר אתכם? אביכם שבשמים!' (משנה יומא ח).

לכאורה יש להבין: מאי קמשמע לן, פשיטא שהקב"ה הוא המטהר אותנו? אלא, יש כאן הדגשה של האושר הגדול שיש לנו במתנה שנתן לנו הקב"ה - יום הכפורים שהוא ראש ההצלחות. וממשיכים חז"ל: 'מה מקוה מטהר את הטמאים, אף הקב"ה מטהר את ישראל'. דהיינו: המקוה היא 'המכה בפטיש' של ההכנה לטהרה, אם יעשה את כל ההכנות ולא יטבול במקוה, לא יטהר. כך גם יום הכפורים הוא 'המכה בפטיש' של כל ההכנות שקדמו לו מצד האדם.

'שמחת יום הכפורים'

בא וראה, אמר הגר"י לוינשטיין זצ"ל

והביא מש"כ הרמב"ם: שיעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לזה החטא לעולם' (הלכות תשובה ב). לפי זה יקשה: איך נוכל לזכות לכפרה ביום הכפורים, הרי יום הכפורים מכפר רק אם גם עושים תשובה? הרי החטא, מחדש בחוטא אחד מציאות חדשה ואיך יתכן שביום אחד תתהפך ותתבטל כל המציאות הזו? ואם אינו מתהפך, הרי השרץ בידו ובאופן זה לא תועיל התשובה. אם כן איך יועיל לנו יום הכפורים?

על כרחנו לומר: שמה שכתב הרמב"ם שהתשובה צריכה להיות עד שיעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לזה החטא לעולם' מדובר דוקא בתשובה הנעשית באמצע השנה. אבל תשובה ביום הכפורים שונה היא ומועילה אפילו אם לא שב לגמרי בכל לבו. די אם הוא עמל כפי כחותיו וחושב ומתחרט ומחליט שלא יחטא עוד. תשובה קטנה זו דיה, כדי שיועיל לו יום הכפורים לכפרה.

ויעוין היטב בלשון הרמב"ם (במהלכות תשובה ה"ז), ששמע

מדבריו שיעקר הכפרה באה מכח עצומו של יום הכפורים. כל הצורך בתשובה הוא בבחינת תנאי ולזה מספיקה תשובה לפי היכולת. מובן שאם יעמוד ביום הכפורים ויאמר בפיו שמתחרט על מעשיו ולבו כל עמו, אין לזה כל ערך. אולם ישנה חרטה בלב, אפילו אם אינה החרטה המושלמת הנדרשת לתשובה באמצע השנה, די בה למחילה ביום הכפורים. עלינו לדעת שבלב ישנן כמה וכמה שכבות. יש עומק הלב, יש פני הלב ועוד. וכונתנו כאן לומר, שגם אם לא הגיע ביום הכפורים לעומק הלב, אם רק נגע הדבר במדה מסוימת ללב הרי זה נחשב לתשובה ויום הכפורים מכפר לו. עתה יובן עוד יותר מה גדולה צריכה להיות השמחה ביום הכפורים.

עיקר התשובה - גילוי סיבת החטא. אדם שהוא צר עין ומקמץ על ממונו,

עשיית תשובה. על זאת ידו כל הרוויים. **"השיבנו ה' אליה ונשובה"** באמת ובתמים.

דברו על הפסוק: **"כי המצנה הזאת"** (דברים ל) אומר בעל 'משך חכמה': שלדעת המפרשים שמדובר כאן במצות התשובה, יש לפרש את המשך הפסוקים לאור הדברים הנ"ל. נאמר שם: **"ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה"**. הדבר אומר דרשני, מדוע נקט הכתוב לשון **"ברכה וקללה"** ואילו כאן בפרשת 'נצבים' הלשון הוא **"חיים.. ומות"**?

ויש לומר שפשר השינוי הוא מצות התשובה שעליה מדובר בפרשת 'נצבים'. כל שזמן שדובר על העבירות גרידא, הזהירות מהן היא לברכה ועל עשייתן באה קללה. אבל אחרי שהזהרנו על התשובה, מצטרף לעבירה גורם נוסף - הימנעות מתשובה. על כך בא, כאמור החשבון, שהוא גדול מהדין עצמו. כי מי שיכול לשוב ולא שב, צפוי לא רק לקללה, כי אם למות, חלילה.

לכן מסיים הכתוב ואומר: **"העדתי ככם היום את השמים ואת הארץ החיים והמות נתתי לפניך הברכה והקללה"**. כלומר: **"היום"** אחרי שנתתי לכם את מצות התשובה, מדובר לא רק בקללה בלבד, כי אם במות. ולכן - **"ובחרת בחיים"** זה הוא מוסר נורא. ■

העבירות החמורות וכלי תשובה גם על קלות אינו מכפר. אם כן מה גדול הוא החשבון, שביום זה, שגם היחיד נענה בו כצבור ואין השטן שולט בו - כמאמרם ז"ל: **"ש'השטן' בגימטריא שס"ד**, לרמז שהוא שולט רק **"שס"ד** ימים בשנה ולא שס"ה - ובנקל יוכל לעשות תשובה. ונמצא שללא טרחה גדולה אפשר לזכות לחיים הנצחיים ולהיות אהוב למקום (סוף פרשת נצבים ומובא ב'לקח טוב').

לאור זה יוצא שאם, חלילה, לא ינצל האדם את כל הסגולות האלו ולא יעשה תשובה, יתכן שיהיה עונשו של העדר עשיית התשובה גדול עד מאד. שהרי כאשר ידונו אותו על ה'חשבון', דהיינו: על מה שיכול היה לעשות, יהיה עונשו כמו שיענש על כל חטאיו ויתכן אף יותר מזה!

בפתחו של היום הקדוש מברכים ברכת **"שהחיינו"**. באמת זו היא שמחה אמיתית שהקב"ה נתן לנו ברחמי המרובים יום סליחה לכל פשעי בני אדם להסיר מהם את השטן ומן הראוי הוא לברכו ולהודות לשמו יתברך על גדול רחמיו. אולם אם האדם לא ינצל את סגולותיו הנפלאות של היום הזה ולא ישוב מדרכו הרעה, מוטב שהיתה שלייתו נהפכת על פניו בערב היום הקדוש הזה! כי נמצא שהיום הזה הכפיל את עונשו עד אין קץ, בגין אי

הסבה הגלויה היא התחושה שעליו לשמור על ממונו לצרכיו השונים. כאשר הוא רוצה לתקן מידה זו, עליו לרדת לרשי הנהגתו ולהבין שהסבה האמיתית היא כפירה, לפי שהוא סבור שביד האדם ליהנות מהעולם הזה כפי חפצו והוא מתעלם מכך שהכל קצוב מן השמים. וכבר הוזכר באחת השיחות שיש לשוב מעיקר גדול שהוא **בסיס לכל החטאים - מרידה**. והעיקר שיאחז האדם במידת האמת, שהיא הטוב וסיבת הטוב ועיקר העיקרים.

'עונשו של מי שנמנע מלעשות תשובה ביום הכפורים'

תסמנה שערות אנוש ביום הכפורים בהעלותנו על דעתנו את פירושו של הגר"א על **"דין וחשבון"** (אבות ג א).

אומר הגר"ח מאיר שמחה הכהן מדוינסק זצ"ל בספרו 'משך חכמה': הגר"א ביאר: **"ש'דין' הוא המשפט על עצם העבירה שנעשתה ו'חשבון' הוא הדין על המצוות שהיה יכול החוטא לקיים בעת עשותו את העבירה**.

לפי זה יוצא, שגדול עד מאד החשבון על אודות יום הכפורים. הרי ההלכה היא: שיום הכפורים עם תשובה מכפר גם על

תקיעה

שופר של יובל

מדוע תוקעים בשופר במוצאי יום הכפורים?

רשות לאסטוני' שהשטן יש לו רשות להשטין בכל ימות השנה חוץ מביום הכפורים. שנאמר בו בזכריה: **"יגער ה' בך השטן"** (ג). **"שטן"** בגימטריא שס"ד, כמנין ימות השנה פחות יום אחד - **יום הכפורים**. ומשום שבמוצאי יום הכפורים הוא רוצה מיד לשוב ולהשטין על כן אנו תוקעים בשופר כדי לעכב אותו.

ועוד טעם מובא ב'מטה משה': משה רבנו עלה לקבל את הלוחות השניים בראש חדש אלול וירד בעשרה בתשרי וצוה לתקוע בעלייתו וברידתו. ולכן תוקעים מראש חדש אלול ומסיימים לתקוע במוצאי יום כפור.

וטעם המוזכר ב"ח: שהוא רמז לסלוק שכינה שנאמר בתהילים: **"עלה אלקים בתרועה"** (מז). ■

אבל טעמים נוספים רבים ומעניינים נתנו לרוב לתקיעה הזו.

'רבי יצחק בן גיאת', ה'אבודרהם' נותן טעם לתקיעה ואומר: שאינה באה אלא לערבב את השטן. במסכת 'יומא' (כ). נאמר: **'שטן ביומא דכיפורי לית ליה**

כתב רב האי גאון' על פי ה'טור': כי מנהג כל ישראל לתקוע, במוצאי יום הכפורים בשופר ולא מצאנו טעם לומר שהוא חובה, אלא דומה שהוא זכר ליובל שנאמר בו: **"ביום הפורים תעבירו שופר בקל ארצכם"** (ויקרא כה). ולפי שלא ברור חשבון שנת היובל התקינו לתקוע בכל שנה במוצאי יום הכפורים.

בעל 'הגהות מימוני': אינו מסכים עם הטעם הזה לתקיעות. אם היתה התקיעה זכר ליובל, הוא טוען, היו צריכים רק לתקוע פעם בחמישים שנה. ועוד: אם התקיעה היא זכר ליובל, הרי צריכים היו לתקוע בראשיתו של יום הכפורים ולא בסופו. על כן הוא הוא מסביר שהתקיעה אינה אלא סימן פשוט שבו מודיעים לעם שהצום נגמר.

האם מארח חייב להודיע לאורחו כי הוא סומך על 'היתר מכירה'?

מערכת 'חברותא'
מיוחד ל'גנזי המלך'

וכן שנינו במסכת 'חולין' לגבי דבר שנחלקו בו רב ושמואל והיה רב מתארח בביתו של שמואל ואמר:

'חס ליה לזרעיה דאבא בר אבא דליספי לי מידי ולא סבירא לי' (קיא:). חס לו לשמואל שיאכילני דבר האסור לדעתו.

ובשו"ת 'יחזה דעת' (ד נג הביא שכתב 'רבנו מאיר המעילי' בספר ה'מאורות' (יומא עח). וזה לשונו: דבר שמקצת מן הקהל נוהגים בו איסור ומקצתם נוהגים בו היתר, רשאי הנוהג בו איסור לסמוך על הנוהג בו היתר ואסור לאותו שנוהג היתר להטעותו ולהכשילו, כיון שעל כל פנים הוא נוהג בו איסור וחייב משום **"לפני עור לא תתן מכשל"** (ויקרא יט).

וכן כתב ב'הגהות מרדכי' (סוף פרק קמא ד'יבמות' והביאו 'מרן הבית יוסף' ב'בדק הבית' יורה דעה' סוף סימן רמב. וראה עוד בחדושי הריטב"א סוכה י:).

ואין בזה הבלד בין מי שסובר שהדבר אסור מן הדין ובין מי שנוהג כן דרך חומרא בעלמא לעולם אסור להכשילו במה שהוא נוהג להחמיר. וכן פסק הרמ"א (ביורה דעה' קיט ז).

ולכן כיון שיש הרבה הנוהגים כסברת ה'חזון איש' שאין לסמוך על היתר המכירה, אסור להכשילם בדבר שהם נוהגים בו איסור. וכאשר הם מתארחים בבית אנשים הסומכים על ההיתר של המכירה חייבים המארחים להודיעם כל כך! ■

תשובה: שנינו במסכת 'יבמות'; שמחלוקת אשר בין בית שמאי לבית הלל הרי אף על פי שאלו אוסרים ואלו מתירים, אלו פוסלים ואלו מכשירים, לא נמנעו בית שמאי לשאת נשים מבית הלל ולא בית הלל מבית שמאי, לפי שהיו מודיעים אותם שדבר זה אסור לדעתם והם פורשים ממנו (יד:). ללמדך; שחיבה וריעות נוהגים זה בזה, לקיים מה שנאמר: **"האמת והשלום אהבו"** (זכריה ח).

וכתב ה'מאירי' שם: כל ששנים חלוקים באיזה דבר, אחד אוסר ואחד מתיר, אסור למי שמתיר להעלים הדבר מהאוסר ולתת לו מדבר האסור לדעתו, אלא צריך שיודיעהו שדבר זה אסור לפי שיטתו. לפיכך, כל שאינו מודיעו, מותר לאוסר להתארח אצל המתיר ולסמוך עליו.

שאלה: על אף שלדעת ה'חזון איש' אין לסמוך על היתר המכירה של שטחים מארץ ישראל לגוי בשנה השביעית וכל מה שגדל בהם יש לו דיני שביעית. בכל זאת, יש כאלה הסומכים על המכירה של הרבנות הראשית וקונים פירות וירקות בשוק.

והשאלה המתעוררת היא: האם כאשר מתארח אצלם אדם הנוהג כשיטת ה'חזון איש' ואוכל אך ורק מירקות שגדלו בקרקע מקורית של גוי שאין בהם דיני שביעית, האם מותר לו לבעל הבית המארח להאכילו מהירקות שבביתו, או חייב להודיעו על כך?

דרושים
עורכי וידאו מקצועיים
להרצאותיו של הרב אמנון יצחק
שלום 050-5256070 (משעה 9:00-21:00) קו"ח לפקס: 03-6768855

דרוש נהג משאית

רשיון ג' + עבודות מחסן העבודה באזור המרכז

050-67-888-67

חדש! חדש! חדש!

אינטרנט בטכנולוגיה מהירה ביותר, יציבה יותר והזולה ביותר לבניי מגורים משותפים לקבלנים ולחברות בניה בלבד

לפרטים: 050-6744946 050-5256070

יעמדו על הברכה

מאיה בת שושנה לזיווג הגון במהרה	דוד בן רינה ברכה והצלחה
אבנר בן נעמי רות בת שרה לזרע קודש, בריאות הנפש והגוף	לאונה בן ג'וליה ברכה לכל משפחתו ופרנסה טובה
שאול בן נדרה יפה בת חנה לפרנסה והצלחה	אלאונורה בת אדה רפואה שלמה
מארקו בן אלידה יזכה לעלות במעלות התורה והחסד	אלברטו בן אלאונורה חיזוק בשמירת המצוות
ראובן בן ירדנה יזכה לזיווג הגון	אלדרו בן קוסטאנצה ברכה והצלחה למשפחתו ולעסקים
אנג'לו בן ג'ודיטה יהודית הצלחה לחזרה בתשובה של משפחתו	מאסימו בן מריאלה יזכה להיות צדיק וירא שמים
מאסימו בן אסתר יצליח לגדול בעסק שלו	

תאריך הוראה לחיוב חשבון לתוכנית "כח כפלים" למשך שנה מינימום

לכבוד בנק _____ כתובת הבנק _____ מס' הסניף _____

1. אני/הח"מ שם בעל/י החשבון _____ משפחה _____ מס' זהות / ח.פ. _____

רח' _____ מס' _____ עיר _____ מיקוד _____ טל. בבית _____ פלאפון _____

מס' חשבון בבנק		סוג חשבון	קוד מסלקה
2	3	9	2
2	3	9	2
קוד מוסד		אסמכתא / מס' מזהה של הלקוח בחברה	

נותנים לכם בזה הוראה לחיוב חשבונותי הנ"ל בסניפכם, בני תרומתי ל"שופר" בסכומים ובמועדים שיומצאו לכם מידי פעם בפעם באמצעי מגנטי, או רשימות ע"י "שופר" כמפורט מטה ב"פרטי ההרשאה".

2) ידוע לי/לנו כי: א. הוראה זו ניתנת לבטול ע"י הודעה מפורטת/מאתנו בכתב לבנק ול"שופר" שתכנס לתוקף עם עסקים אחרים לאחר מתן ההודעה בבנק וכן ניתנת לבטול ע"י הוראת כל דין. ב. אהיה/נהיה רשאי/ים לבטל מראש חיוב מסוים בלבד, שהודעה על כך תימסר על ידי/נו לבנק בכתב, לפחות יום עסקים אחד לפני מועד החיוב. ג. אהיה/נהיה רשאי/ים לבטל חיוב, לא יותר משישה ימים ממועד החיוב, אם אכזח/נכזח לבנק, כי החיוב אינו תואם את המועדים או הסכומים שנקבעו בכתב ההרשאה, אם נקבעו (3 ידוע לי/נו כי הפרטים שצוינו בכתב ההרשאה ומילויים הם נכונים ושלי/נו להסדיר את המוטב. 4) ידוע לי/נו כי סכומי החיוב ע"י "הרשאה זו" יופיעו בזמן החשבון וכי לא תישלח לי/נו ע"י הבנק הודעה מיוחדת בנין חיובים אלה. 5) הבנק יפעל בהתאם להוראות בכתב ההרשאה זה, כל עוד מצב החשבון יאפשר זאת, וכל עוד לא תהיה מניעה חוקית או אחרת לפגיעה. 6) הבנק רשאי להוציא/נו מן ההסדר המפורט בכתב ההרשאה זה, אם תהיה לו סבה סבירה לכך, ויודיע לי/נו על כך מיד לאחר קבלת החלטתו, תוך ציון הסיבה. 7) נא לאשר ל"שופר" בספח המחובר לזה, קבלת ההוראות אלו ממני/מאתנו.

פרטי ההרשאה:

1. **סכום החיוב ומועדו:** יקבעו מועד לע"י "שופר" ע"י (העקרונות לקביעתם):
2. **פרטי החיוב:** **\$ 28 זכאות ליחיד** **\$ 56 זכאות לזוג**

לחייב בתאריך: 20 לחודש 30 לחודש

חתימת בעל/י החשבון: _____

תורם נכבד, שים לב: הוראה לחיוב חשבון זו אמורה להגיע לבנק דרך "שופר" עליך לשלוח את הטופס ל"שופר" ת.ד. 2711 בני ברק, טל: 03-6777779

50% הנחה עד ערב סוכות

מחיר ב-ש"ח	קלטות אודיו
~~2~~ 2	1 קלטת טייפ
מחיר ב-ש"ח	1 קלטות וידאו
~~15~~ 30	1 קלטת וידאו
~~10~~ 20	10 וידאו ומעלה לפי-
~~100~~ 200	מיני סמינר (10 קלטות וידאו)
מחיר ב-ש"ח	תקליטורים לצפיה במחשב
~~15~~ 30	תקליטור בודד
~~20~~ 40	סט 2 תקליטורים
~~25~~ 50	סט 3 תקליטורים
~~30~~ 60	סט 4 תקליטורים
~~100~~ 200	10 תקליטורים
מחיר ב-ש"ח	שוונות
~~25~~ 50	1 תקליטור DVD
~~50~~ 100	2 תקליטור DVD
~~200~~ 400	10 תקליטור DVD
~~5~~ 10	1 תקליטור שמע
~~500~~ 1000	ספרית שופר MP-3 (cd 400)
~~25~~ 50	תקליטור תהילים תימנית MP-3
~~50~~ 100	תקליטור תהילים תימנית 11 יח'

ניתן להשיג בטלפון 03-6777779
או במשרדי שופר רח' מתתיהו 10 ב"ב